

EX LIBRIS
ILLVSTRISSIMI VIRI;
DN. DAN. LVDOLPHI,
LIB. BAR. de DANCKELMANN,
S. REG. MAI. BORVSS. CONSILIARII
STATVS INTIMI, cetera,
BIBLIOTHECÆ ACAD. FRIDERICIANÆ
TESTAMENTO RELICTIS.

Xa. 4

DE LACRIMIS

PRÆSIDE

SALOMONE ALBERTO NORIBERGENSI
MEDICINÆ DOCTORE
ET PROFESSORE EIVS PVBL.

Disputabit

M. MICHAELVS HENIG DRESDENSIS;

Testimonium profectus sui in doctrina & vsu artis medicæ accepturus,

Die Nouembris xvii. in lectorio Collegii Maioris
mane hora vii.

VITÆBERGÆ

IN NOMINE VIRI
OPT. PIETATE ET VIRTUTE

præstantissimi ANDREAE BEHAMI,
cuius Noribergensis,

Patroni & compatriis sui cum primis officio-
sè colendi:

Has de Lacrimis theses suas apparere
voluit

SALOMON ALBERTVS

Medicinæ Doctor & Professor eius

publicus in

ACADEMIA VITÆBERGENSI.

T H E S I V M
D E L A C R I M I S
P R I M A.

LACRYMA QUASI DACRYMA DICITUR Liviio Andronico, voce de Græca ducta, haud scio quàm rectè. Alij derivant à laceratione, ut sit quasi lacerima lacrima: estq; degenerere τῶν διηολογημένων. Δάκρυον autem Grammaticorū senatus esse vult, ἀπὸ τῆς σαυ δάκρυον ῥῆμα: vel, ut Phaborino placet, παρὰ τὸ δάκναι, ὅτι δακνομένης τῆς ψυχῆς ἐξέρχεται. quòd cum morsu, & quasi punctione quadam animi, id est, dolore manet, et si profluere etiam gaudio solet.

II.

Plato in Timæo, cuius altera est inscriptio τῶν φύσεων, lacrimam ita finit, quòd sit νέα φλέγμα & ξωισαμένη ὀξύς. Empedocli statuitur esse αἷμα πικρόμενον, ἢ πορὶ τὸ λεπτόμενον διαχρόμενον, authore libri, qui inscribitur de historia philosophica, & Galeno ascribitur. Plutarchus reformidans nomen τῆξως, à quo neq; Theophrastum sibi temperasse accipimus, in libello τῶν αἰτίων φυσικῶν affirmat, τὸ δάκρυον, ὡσπερ γάλακτι & ὀξύρι ἐκκερῆσθαι, τὸ αἷμα ταραχθέντι. In eo igitur omnibus convenit, quòd lacrima sit ὀξύς ἢ ὑδατῶδες τι.

A 2

Nos,

M V I III H T
Nos, ne in patrios cineres videamur mingere velle,
priscam illam veterum diligentiam, qua se temporum æ-
quitate sustentat, notandam aliis relinquimus. Itaq;
lacrimam describimus in presentia: Lacrima est ἰχὼρ, qui
una cum sanguine ad cerebrum diditur: cumq; ob naturam
sua tenuitatem non sit nutriendo, ab οὐκείᾳ τροφῇ cerebri, ve-
lut à lacte serum, secretus, perq; rariorem eius substantiam
quasi colatus, in tertium ventriculum confluit: mox
a siduo sursum exstuantium expirationum turbine ac vi
subinde adauctus, in peluim indidem corruatur: tan-
dem vel à perturbatiore corde, vel alia quacunq; de causa
incitatus, per elices prorsum pertinentes carneo corpori
maiori angulo incubanti, adigitur, hincq; per peculiaria
spiramenta, quorum singula singulis palpebrarum crepi-
dinibus, propè internos oculorum hircuos, ad ciliorum fi-
nes incisa sunt, foràs scaturiendo sudoris more guttatim
profunditur, musculis faciei partiumq; finitimarum sese
vibrantibus, aliàs cum, aliàs sine eiulatu, suspiriis, gemit-
tibus, atq; intercisa ac ceu subsingultiente, aut κλαυθμῶ-
de respiratione, anima, dum ultrò citroq; ducitur, subinde
offensante, voceq; in faucibus confracta, non etiam nun-
quam prorsus elisa: non obscurus index affectionum tam
animi, quam corporis.

Humor

IIII.

Humor ipse autem Platoni, Aristoteli & Theophrasto aut sudor quidam est, aut sudori germanus, ut & loto: una siquidem est eademque φύσις, ἅλι καὶ τρόπος γενέσεως innum, loci duntaxat emissaculorumque, & excernendi ratione, tum etiam cultu siue elaboratione inter se distincta.

V.

Nam dum chyli cremor in epate tanquam foco suo feruet, & in benignitatem alimenti beneficio caloris ingentaque visceris proprietate excoquitur, περιττώματα quaedam residua manent: quorum unum flori in vino, alterum feci respondet: Vtrumque à sanguine, puro corporis alimento, vi concoctricis secernitur atque secedit, alterum quidem levius, magisque aëreum, in folliculum reducta iecinoris regioni subnexum: alterum gravius magisque terrenum in lienem abstruditur, conceptaculum eliciendis sanguinis fecibus destinatum. Tertium confusum sanguini una circumfertur, ut fibrarum copia crassum illum ac lentum diluat, perque gracilimas venas tanquam vehiculum commodius deducat in extrema corporis, ne ullius partis generis usufructu eius defraudetur.

VI.

Simulac verò postremum hoc munere vehendi suo

A3 per-

perfunctum fuerit, partim per ea spiracula, quibus cutim
natura passim pertudit, aliàs vaporis specie nullo sensu
euolat, calore prius fustum extenuatumq;: aliàs sudori-
bus exhauritur. Partim per peculiare illos & intestinos
palpebrarum meatus diffuens, argumentum lacrimis
prebet. Partim deniq; ad renes defertur, percolatum in-
de à sanguine ac sequestratum vesicæ appellitur, ut mictu
foràs profundi tandem queat.

VII.

Ex quo iam hoc consequitur, lacrimarum^m prouen-
tum non ab oculis esse, sed eò aliunde tanquam ad confe-
rentia emissaria abijci. Excrementa quæ in oculis, & ab
his de non confecto neq; absumto alimento consunt, præ-
parca sunt disparisq; substantiæ. Crassius quidem in nares
confluit. Quod si oculi vitio congestum fuerit, angulis im-
pactum foris obhærescit, ac ciliis sese lentore suo implicat,
ἢ μίπη τρυφῆς πορίτωμα, neq; tam lacrima est, quam λάμῃ,
quamuis Suidas aliter finiat, quasi sit δάκρυον πεπηγός. Alterū
liquidius estet aquosius, cuius madore cornea siue pellucens
tunica subinde tersa purè nitet, & pomum oculi irrigatur
πρὸς εὐκινκσίαν, prorsus eius, seu λιπαρότητ & seu γλιχρότητ & more,
quam Galenus inter duas illas productiones reponit, qui-
bus periostium à superciliarum labris ad tarsum usq; ab-
ductum,

ductum, per internam palpebram, intra orbitam oculi
versus iridem sese replicat atq; reflectit.

VIII.

Super scatebra lacrimarum diuortia sunt apud au-
thores. Quidam contineri eas asserunt in medullaceo cor-
pore cerebri, sinuosis passim inuoluto meandris atq; im-
plexibus: alij in ipsis cavitatibus siue ventriculis: qui-
dam in oculorum meatibus: nonnulli in venis, tam ijs
quæ extra caluam sunt, & à Philistione pro more Dori-
ensium ἀσσοί appellantur, quàm quæ intra eandem recon-
duntur, ad oculos & horum musculos tunicasq; pertinen-
tes, ut alimentum ijs impertiant.

IX.

Cassij Iatrosophistæ, quisquis sanè ille fuerit, non
fuisse autem classis inter Methodicos infimæ testantur
eius problemata, licet ad plebis vulgiq; iudicium, cogno-
men ipsi factum sit: eius igitur commentatio de lacrima-
rum fonte planè mirifica est. Nam 27 prob. ubi oculorum
percenset humores, ita insit: ἴστο κατάκληρον, ὅτι ὀφθαλμοὺς ὑγρὰ
πρωίεχα, τότε ὑδατώδες, ἀφ' οὗ τὸ δ' ἀκρυσσον, ἢ τὸ κρυσθαλλοειδές, ἢ τὸ ὑαλοειδές.

X.

Huic quidem delibantur lacrimæ ab humore aqueo,
quem ab albuminis diuerberati optimeq; confraeti simi-
litudine, ὑγρὸν ὡοειδές appellarunt: quorsum alludere voluisse
etiam

etiam ἐτυμολογῶν τὰς τὸ κρῶμα existimare quis possit, ideo sic dictū, ὡς πλὴν κόςω ποιῆν συμμύειν, quòd pupillam comprimendo lacrimas prouocet.

XI.

Verum cum necesse sit, maiore albuginei humoris parte imminuta exhaustaue, aciem cernendi non solum præstringi, sed omninò etiam deperdi, nisi de probò corporis alimento instaurata fuerit, fidem illius rei penès aucthores relinquemus.

XII.

Atq; hæc de fonte lacrimarum uniuersa videntur nobis astrui paullo audacius. Maluimus igitur tertiam cerebri cavitatem materia lacrimarum destinare, quæ non tam venter est, quàm deiectus quidam inter duos priores ventriculos relictus, superstans fornice siue testudine, in cuius anteriorem humilioremq; ductum, rectè habente se natura, humida purgamenta cerebri, tanquam in sentinam exonerata, confluunt, indeq; in peluim & glandem, in sella ossis cunei ei subditam, instillantur.

XIII.

E sella utrinq; aperiuntur itinera, duo quidem retrò deuia atq; decliua in palatum, totidem prorsum ad oculos, nempe per foramen traiectui secundæ coniugationis nervorum cerebri incisum, humilioreq; sui facie paullo minus

minus toto orbiculare: elatiore verò in acutum longumq; & angustum desinens angulum.

XIII.

Per priora illa plurimum crassioris pituitæ sanè quàm promptè palato influit, unde postea facile aliquid bipatentibus narium tramitibus, inclinato præsertim capite, aut instillari, aut operosius & maiore vi adigi potest, anima nimirum impulsu à pulmonibus respiratæ.

XV.

Eadem namq; pituitæ in nares è faucium summo via est, quæ spiritui patet remigranti è pulmonibus, cuius violentiore exsufflatione inter emungendum sternuendumq; illa exturbatur: atq; hoc certò constat, quoties pectus ex prono humorum in fauces procubitu periclitatur, reuelli eos in nares per æssivæ posse. Immò tam frustilla esculentorum, quàm potum ædrosos elidi hæc nonnunquam solere in iis, qui vomunt, aut in tempestivè inter mandendum bibendumq; rident, loquuntur, sternunt: aut ad tussim instigantur, grumo solidioris cibi in arteriam deerrante.

XVI.

Quò autem deductus ille pituitæ fieret commodius atq; securius, provida rerum & utilitatum omni-

B. um

um solersq; natura, tramites narium osse obduxit
squammis, & arcus in modum fornicato, in quos,
qui prope nasum utring; adiacent, meatus intra capa-
citatem eius hiscentes, in hominibus penè ad perpen-
diculum, in animantibus, quibus utraq; genarum pro-
ductior est, προς δευγώνιον incidunt, fidem faciente nobis
αυτοφία.

XVII.

Quantum porrò de pituita cerebri prorsum fertur
ad oculos, id similiter, posteaquam in oculi sedem per
foramen secundi paris nervorum cerebri incidit, bifur-
riam educitur. Nam quod crassius est graviusq;
euestigio per infernam orbitæ oculorum rimulam rur-
sum elabitur in quandam velut abyssum, inter os cunei
& quartum maxillæ, ad palatum naresq; utring; desti-
nentem, unde magis ad fauces, quam ad nasum im-
pellitur.

XVIII.

Quod λεπτότερον ἢ ὑδατὸς ἐστίν, ideoq; ad quemvis im-
pulsus sequacius est, id quocunq; sanè modo, & qua-
cunq; de causa actum citumvè fuerit, in glandem fer-
tur, a cuius carne κατὰ διαπίδησιν ἢ διήθησιν sorbetur, mox
in quendam eius sinum, peculiariter ad id subter in-
sculptum, deponitur, materia proxima & immediata
lacrimarum.

Sinus

XIX

Sinus (quem communem inde cognominant, quòd gemina palpebrarum spiramenta in eum conueniant) statim sub glandosa caruncula in hominib9 obuius est, quod notauit etiam Fallopius, et rectè id quidem. Non verò nullis animantibus idemet intra os squammosum abstruditur, aliàs ἐπιπολῆς, ut bobus: aliàs verò paullo inferius, ut ceruis & apris, idq3 pro capitum mensu habituq3 differente, quæ anteriore parte in quibusdam animantibus breuia sunt atq3 contracta, aliis longius porrecta.

XX.

Prinus autem quàm spiramenta in sinum coalescant, aliquò usq3 distincta feruntur atq3 disclusa, in ceruis quidem osseo diaphragmate, dentis instar exerto, summaq3 sui parte, qua carunculam angulorum admittit, exasperato: in bobus verò apice πύγμα οὐδ' ὄσσε introrsum prominente, similiter aspero: In apris medium os, quo ductus illi ante sinum intersepiuntur, planius est magisq3 depressum. Vidimus in aliquot caluis hominum vice dentis aut apicis pratenuem lamellam, extra quartum os gena superioris audentius procurrere, commodioris seu diremtus, seu deductus spiramentorum gratia.

XXI.

Tunica, qua ductus illi in osse ubiq³ succincti sunt, satis crassa est, at minus densa, minusq³ stipata, sed passim & præcipue verò in itinere, quo ad sinum pergunt, & in hoc, impressionibus quibusdam obsita, per cuius textum liquidior cerebri humiditas, certè multò promptius è glande colari potest, quàm per densissimum cordis septum sanguis è dextro in sinistram specu exsudare, si modò is non potius è vena arterialis propaginibus, saturatis iam inde pulmonibus, in surculos arteria venosa per ^{vasa omnia} transsumtus, in sinistram thalamum cordis defertur: Quo de nunc quidem litem facere nostram non volumus, neq³ hoc ad nostrum institutum pertinet.

XXII.

Impressiones eas et si interim poros nominare non licet, cum obscurum sit, quò usq³ tendant, & an tunicam permeent: medicamentorum tamen, que oculis iniiciuntur, aut duntaxat illinuntur, saporem non ita multò post in ore percipimus. Rursum quoties clauso ore, nasoq³ digitis compresso, expirare enixè cupimus, oculos ab incidentibus velut pulvere atq³ festucis repurgaturi, glans ingenuè gliscit atq³ intumescit ab adactò in carnem & membranam eius aère.

Quid?

XXIII.

Quid? quod ipse ille aër, & unà cum eo aliquid appulsi humoris illac prorumpere saepenumero sentitur: quæ quidem res multò testatior est, quàm ut prolixioris probationis indigeat: ita luculenter laxa, tamq̃ rari textus est, non modò caro glandis, sed & membrana, qua facies eius anterior præcingitur, oculo palpebrisq̃ communis.

XXIII.

Certè enim Natura passim in corporibus ope caloris & spiritus novos insolentesq̃ aditus sibi ipsa molitur, ac velut cuniculos agit ad inuia quæq̃ et inaccessa, aut minus expedita itinera usq̃ eò amplificat, ut multa eorum, quæ neq̃ ex sese, neq̃ ex solo corporis momento atq̃ impulsu transire queunt, liberè permeent.

XXV.

Verùm enimvero cavitates & spiracula omnis generis in viventibus semper magis obuia sunt sensibus, quàm in cadaueribus, in quibus ob discessum caloris refrigerata corpora, imprimisq̃ coriacea, in sese coguntur, & pori ipsorum obliterantur.

XXVI.

Hæc ita sese habere nobis quidem in tanta cadauerum paucitate perceptum hætenus est: verum in

medium haudquaquam ideo prolata, ut insectando
sugillaremus, quæ à dexterrimo & oculatissimo ana-
tomico Fallopio benè observata sunt, & in hominum
luce posita: sed ea potius, sicubi manca quodammodo
atq; imperfecta, neq; ad intelligendum lacrimarum
naturam, vel earundem derivationes satis esse vide-
antur, addendis nostris suppleremus, adeoq; cotis fun-
gentes vice, nostrorum hominum studia atq; industri-
am in inquirendo excitaremus atq; acueremus. De
quibus ὡς κατὰ λόγον ἐκβολῶν τινὰ satis.

XXVII.

In communem igitur sinum tanquam in cister-
nam ros cerebri compulsus, & aliunde incitatus, per
meatum in singulis palpebris calatorum oscula foras
punctim hiscentia, & tam in morte consumtis, quàm
viventibus conspicua, guttatim exstillat, aqua con-
similis pelluciditate atq; consistentia.

XXVIII.

Humores aliunde quàm hæc erumpentes oculumq;
perfundentes, non tam lacrimæ dicendi sunt, quàm
ὑγρῶν σις quadam vel ὑγρῶν σις, quemadmodum alimenti
reliquia, quæ passim è corpore, sed citra violentum
motum emanant, verius δ' ἕκαστος, hoc est, mador, quàm
ἰδρῶς appellantur.

Ab

XXIX.

Ab hoc diuersum statuit Realdus, qui quaternis illis glandulis, quas de sententia Galeni, sed contra observationes Anatomicorū posteriorum, intra orbitas oculorum infra supraq; ad rigandum eos reponit, lacrimas acceptas fert, e quibus postea mœrore aliaue causa constrictis scaturiant.

XXX.

E sinu oblongior tubulus ductu continuo descendit in nares, transuerso earū tramiti in nobis rectè, in brutis $\mu\alpha\kappa\rho\sigma\upsilon\gamma\chi\omicron\tau\acute{\epsilon}\sigma\omicron\varsigma$ obliquè, ut dictum est, incidens: per quem quicquid in lacrimas non absumitur, & ipsi sinui oneri est, exhauriri solet. Representat is, unà cum duobus spiramentis, elixatæ genæ exemptus, literam Pythagora, aut furcam, qua stramenta feruntur.

XXXI.

Sæpius hætenus commemorata spiramenta Galeno nequaquam præterita sunt, quemadmodum nec illorum usus, licet nomen eius ab omnibus, quotquot nobis quidem pellegere contigit, hætenus fuerit suppressum. Nam in $\iota\omicron$ $\omega\sigma\tau\iota$ $\chi\epsilon\acute{\iota}\alpha\varsigma$ cap. 11, meminit $\lambda\epsilon\pi\tau\acute{\omega}\rho$ $\pi\acute{\alpha}\nu\tau\omega$ $\tau\eta$ $\mu\acute{\alpha}\tau\omega$ $\rho\eta$ $\kappa\alpha\tau\acute{\alpha}$ $\tau\acute{\alpha}$ $\beta\lambda\acute{\epsilon}\phi\alpha\varsigma\alpha$, paullo extra maiorem angulum occurrentium, & ad nasum usq; desinentium: quibus id muneris concreditum sit, ut tenuem humorem

rem

rem accipiant, dentq₃ vicissim. Dent quidem, quoties
redundat, at cum deficit, accipiant, quò sarta tecta ser-
uetur tam palpebrarum quam oculorum ἢ κατὰ φύσιν συμ-
μετρικῶς, ad agilitatem motuum.

XXXII.

Eadem à Basilio & Phaborino πόροι ἢ ὀχετοὶ κατὰ
τοὺς ὀφθαλμούς, nobis à deferendi provincia alibi πόροι δα-
κρυοπόροι, vulgo chirurgorum recentium lacrimalia ap-
pellata fuere. Ipsi hirci verò propter nasum & radi-
cem earum siti, ἔαντιῶσε ab humoris inspersu, & ἢ κατὰ la-
crimarum fontes: hircorum radices Polluci ἢ γυναι-
δὲς ἢ ἐπικανθίδες nominantur.

XXXIII.

Et si autem neq₃ capacitas hircorum, quibus la-
xa glans & bibula insidet, neq₃ restagnantis eò humo-
ris demensum tantum est, ut diu queat sufficere: unde
Rhetor Apollonius nequaquam inscite, neq₃ ἄνευ λόγου
dicere solitus fuit: nihil citius arefcere lacrima, præfer-
tim in alienis malis: ne tamen commeatus ad uberes
cōtinenterq₃ scatentes lacrimas unquam desit, non so-
lum materiam suppeditat cerebrum, in multis natura
sua, & statim à vitæ primordio πλαδαζώπτερον, atq₃ ichore
pregnans gravidumq₃, sed & vena, quibus cerebrū tan-
quam siphonibus conspersum est, aliquid subinde ex-
pumpunt

puunt atq; eructant: immò vasorū genus uniuersum,
Et culina totius corporis, undiq; de suo aliquid, atq;
adeò multum conferre Et impendere solent.

XXXIII.

Equidem trunco corporis caput uelut tectum
quoddam fumosa domui superpositum est, quod secun-
dum Hippocratem cucurbita ritu ab infernis libat sor-
betq; omnis generis fuliginosa Et vaporosa recremen-
ta, quæ inter concoquendum vi caloris eduntur: ea
illisa cerebro, indidemq; repercussa, perinde in aquam
frigore eius addensari contingit, atq; terrarum expira-
tiones in imbrem, aut halitus in turbine ac meta de-
stillatitia in guttas roscidas concrescunt.

XXXV.

Nimirum hinc Et non aliunde deduci posse viden-
tur in gurgitibus atq; gulonibus, suo mancipatis ven-
tri, vis illa Et rigantes ora riuu lacrimarum, quas sæ-
pè, facile Et ubertim profundunt: de quibus factum
est iam tritum sermone Et uetustate prouerbiū
Tentonicum, quo tales dicuntur deplorare miseriam
ebrietatis.

XXXVI.

Ceterum quò minus semper lacrimis genæ ma-
deant, obstat tum emissarium, quod tantisper conuiue-
re, do-

C

re, do-

re, donec ab impulsio alicunde humore referetur, sensus
 perfluentis iterq; premolientis lacrima documento
 fuerit: tum etiam glans ad congressum utriusq; palpe-
 brae, velut obex humorum impetui & deflua illuc re-
 dundantia opposita, foraminisq; è maiori angulo in ca-
 pacitatem narium recta deorsum pertinenti obiecta,
 qua aquosum & tenuem humorem excipit atq; depo-
 nit in sinum, absq; qua glande foret, oculi in lacrimis
 perpetuo natarent, quod venire ijs usu solet, quibus ea
 vel ab ortu deest, vel ferro adimitur, aut preterlaben-
 tis humoris medicaminisue foris instillati acrimonia
 depascitur.

XXXVII.

Δακρυῶν alia ἀκρόσια dicuntur, alia ἐκρόσια. Ακρόσια au-
 tem talia sunt, vel πῶς vel ἀπλῶς. τῶν ἐκρόσιων genus si-
 militer bipartitum est: aut enim sunt κατὰ προαίρεσιν,
 aut μὴ κατὰ προαίρεσιν.

XXXVIII.

Cumq; ἀπλῶς ἀκρόσια vocentur τὰ ὑφ' ἡμῶν γινόμενα τινὸς
 ἕξωθεν ἀναγκάροντες, lacrima merè & absolutè ἀκρόσιοι illa
 erunt, quarum caussa & principium extra nos sunt
 posita, & forinsecus adveniunt, quaeq; fluunt κατ' ἀνάγκην.

ἢ

νεῖ κατὰ βίαν, citra & præter arbitrium, neq; corde quicquam administrante.

XXXIX.

Referrī autem ad has potissimum causas possunt. Aut cidentur enim tales lacrimæ à calore venti vel aeris, fundente liquanteq; humiditates cerebri, velleniter etiam ac latenter diuellite continuum: Aut ab acrimonia fumi vel halitus, rerum acrium ac mordentium, ut crudarum cœparum in frusta concisarum, quæ Columella inde lacrimosa dicta sunt, & allij, sinapis, raphani: siue nidor eorum foris statim, aut, dum eduntur, transmissa respiratione oculis adigatur, siue per os cribri more variè pertusum traiciatur, siue per bifidos narium tramites palatiuò foramina inuehatur, & basin cerebri perstringat: Aut à splendore Solis, præstringente videndi aciem, ac lancinatu dolorem inferente: Aut vi frigoris exstringentis: Aut à rapido frigidioris venti in oculos incurrentis impetu: Aut deniq; à festuca sabulinè illapsu, à contusione & frictione oculorum, à vibratu vel ictu, tam capitis uniuersi, quam oculorum.

XL.

Δάκρυα πῶς ἀκρόσια non extra, sed intrans principium
 nacta esse videntur, utpote violentum vomitum, aut
 etiam capitis partiumq₃ inferiorum agitationem, ex
 soluto risu siue cachinno, vel eodem inter præcordia co-
 acto, è citatiore cursu: tum humoris prouentum, aut
 congestu quodam redundantis in cerebro, aut de mole
 halituum per temulentiam progeniti, et in oculos pro-
 cumbentis, aut vi eò abiecti, ut in variolis: ad hæc do-
 lorem oculi, ex inflammatione, palpebrarum ulcere,
 aspritudine, earundem conniuentia, crebriore niecta-
 tione, directione aciei, aut ijs obtutibus, qui ἀσκαρδαμυδι
 sunt, hoc est, oculis fixis atq₃ immotis: deniq₃ capitis
 repletionem, ex operosiore enixu πῶς σκυβάλω, ex oscita-
 tione, ex retentione animæ inter operandum, inter bi-
 bendum ἀμυσι ἢ ἀπνευσί, id est, raptim ductimq₃ sineq₃ in-
 terpiratione.

XLI.

Ἀκρόσιαι accensentur lacrimæ perpetuò in ijs exstil-
 lantes, quibus ἐγκανθίαι aut statim à natiuitate deest, aut
 postea plus æquo incautius detrahitur, aut ab humoris
 tam intestini, quàm foris instillati, vel puris acrimo-
 nia absunta, aut ferro per incisionem unguis, caute-
 rione exempta est.

XLII.

Vtrumq₃ πῶς ἐκρόσιων genus causam & principium
 commo-

commouendarum partium, quæ fons sunt & riuuli
sive emissacula lacrimarum, intra se habet, nempe
phantasiam & προαίρεσις.

XLIII.

προαίρεσεως autem nomine hoc loci strictè utimur,
quemadmodum alicubi Aristoteles: complectitur ea
λόγος καὶ διάνοια, hominis solius & propria, neq; commu-
nis ei cum brutis naturis, quæ eius capaces neq; sunt, &
esse omninò nequeunt.

XLIIII.

Proinde δάκρυα ἐκ τῶν ἀπροαίρετα verius brutis tribuin-
tur, & in eorum genere illis etiam, quæ membranam
habent ab oculis obeuntem, τῆ ἐγκουδιδί subnatam, ac
prætentam ei cartilagini, cui nostro quodam iure in hi-
storia musculorum à rhombi forma nomen fecimus, et
ῥομβοειδῆ appellauimus: merito cuius animantes cre-
duntur σκαρδαμύτην, id est, nictari ac conuiuere.

XLV.

Atqui brutis non solum competunt huiusmodi la-
crimæ, ut equo, ceruo, apro, crocodilo &c. sed etiam
pueris, quam diu sanè in ipsis τὸ φανταστικόν dominatur,
neq; dum rationis & mentis usu ita excellunt. Nam
secundum Aristotelem τὸ ἐκείσιν καὶ παῖδες, καὶ τὰ ἄλλα ζῶα κοινωνεῖ, τὸ φανταστικόν
προαίρεσεως δὲ οὐ, id est, voluntarium & puerorum & ali-
arum

arum animantium commune est, propositum non est, idq₃ eò quidem, quòd τὸ ἐκείνῃς notio pateat latius.

XLVI.

Pueris non immeritò & adultiores annumeraveris, & moriones siue fatuos, qui principum in delitiis sunt, & quibus in morbis ab alienata mente lacrima profluunt: ad hæc senes ætatis vitio desipiscentes, inq₃ pueritiam quasi postliminio reuolutos.

XLVII.

Lacrimas κατὰ προαίρεσιν cient animorum perturbationes, & quidem non eodem modo, sed variè ac diversè, perinde ut cor aliter atq₃ aliter afficitur, opeq₃ fibrarum, quibus intextum est, sese incitat atq₃ impellit, idq₃ pro obiecti conditione tam falsi atq₃ ementiti, quam veri. Nam & hic illud Sophocleum locum habet. τὸ νομίζεῖν τῆς ἀληθείας κατ'εἰ, opinio pro veritate obtinet.

XLVIII.

Modò enim cor ceu gestiens lætitiæ voluptateq₃ exsilit atq₃ insurgit, thalamosq₃ suos adaperit: modò subsidens rursus eosdem, non citra doloris sensum, contrahit: non etiam nunquam motus hosce miscet, & momento induit deponitq₃ vicissim, atq₃ adeo secum unà cerebrum, quo cum lege consortij iunctum est,

est, vibratu plane mirifico, & sensum omnem atq; ra-
tionem fugiente percellit.

XLIX.

Dum contrahitur in se, atq; constringitur cor, ut in
leuioribus doloribus, angoribus, metu, tristitia &c. ca-
lor & spiritus (quibus ad omnem actionem tanquam
instrumentis primariis anima utitur) & una sanguis
ad principium unde libet arcessuntur, ac paulatim ab-
ducuntur: quod dum fit, præter cætera, quæ in summo
corpore sunt, cerebrum frigescit, & humores in eo su-
peruacui nature fugientis, & ad loca sibi penitiora d-
scendentis regimine destituuntur, qui iam permixti sibi
ultrò effluunt, tum frigoris, quo meatus arctari solent,
impulsu quadamtenus etiam exiguntur. ἡ γὰρ λύπη ψύξει
καὶ πύνωσι π' ἐγράζεται τῶν πόρων: de quibus, satisfaciant in af-
fiduis mærentium doloribus, nec ne, videndū deinceps.

L.

Basilus cognomine Magnus libro τῶν εὐχαριστιῶν, &
frater eius Gregorius Nyssensis libro de opificio homi-
nis, & quotquot eum secuti sunt, inter quos est Mele-
tius Philosophus, quiq; in eandem sublabi sententiam
videtur, Grammaticorum cætus uniuersus, tantum
à doloribus cieri lacrimas autumant, visceribus &
instrumentis respirationi deseruientibus, contractione
sui

sui in caput vnum vaporem exstringentibus, qui collectus intra cavitates cerebri, per conferentia emissaria, ad imam partem eiusdem, vi sibi exitum postea moliatur.

L I.

Quæ quidem opinio sanè non pauca habet prorsus ἀφύσικα ἢ ἄτοπα, cum humor in cerebri ventribus citra discrimen & offensam virtutis animalis colligi atq; exaggerari posse non videatur, & compressis corde ac visceribus impediatur potius, quàm ad cerebrum extrudatur evaporatio, interceptis nimirum meatibus: deniq; testetur experientia, etiam gaudium lacrimarum ferax esse, ut non perperam scripsisse videatur Xenoph. ἐξ ἡμῶν: 2. κοινὸν ἔχει χαρᾶν ἢ λύπην δάκρυα εἶναι.

L II.

Ideo Cælius Rhodiginus 12. lect: antiqu: c. 3. omnium illorum sententiam restringere ad eum dolorem ex Aristotele videtur, in quo cor solito vehementius subsultat, caloremq; explicat suum, cuius vi humor sequestrari postea queat: aliter intus ab adactō calore circa cor feruere quidem humorem ac bullire, sed non evaporare, propter meatuum occlusionem.

L III.

Dum cor hiscit & aperitur, ut in gaudio, laticia & amore, quo complectimur etiam σοφῶν φυσικῶν δεινῶν ἡμεῶν φίλων, calor suo comitatus assecla nempè spiritu è cordis

dis

dis castro quoquo uersum, præcipuè uerò in cerebrum
leuitate sui euolat, quorum uestigia persequentes fu-
ligines, uelut agmine factò, eòdem prouunt, neq; so-
lum uias laxant, sed contentas inibi humiditates fun-
dunt incitantq;.

LIIII.

Secundum quæ ab unoquoq; iam facile statui po-
test, quemadmodum in mixtis affectibus lacrima ef-
fluant. Vbi hoc uice cuiusdam axiomatis tenendum:
Respici oportere ad τὸ ἐπιγῶν ἢ μόνιμον πᾶσι, hoc est, ad e-
um motum, qui momenti est maioris, cæterisq; diuti-
us durat, ac prædominatur. Verbi causa: in ira, quæ
ῥέσις est ἔναβρασμός quidam sanguinis, tristitia uix
momentanea est: aſt ei succedens ὄρεξις ἀντιμωρησίως
multò durabilior, in qua ab ebullitione sanguinis ἔ-
spirituum elati fumi excrementitiam cerebri humidi-
tatem dissolunt, ἔ ad oculos protrudunt.

LV.

Est ubi duo affectus planè contrarij illi concurrunt,
uirib; aliàs parib; aliàs imparibus: si parib; tam diu
in uicè colluctabuntur intus Marte dubio, donec refra-
ctu mutuo soluti in lacrimas pariter eluantur. Cuius
farina est πᾶσι τοῖς τῆς καρτῆς ἢ λυπη σύμμικτον, à Xeno-
phonte κλαυσίγελως nuncupatum, qui est risus lacrimis

D

inter

intermixtus, seu risus (ut ita loquar) lacrimosus: Quo
etiam Andromache Hectorem in praelium egressurum,
simul ac in sinum excepisset ab ipso filiolum, prosequi-
tur δακρυόερ γελάσασα. In Medea ob iniustum repudium
filios, quos ex Iasone susceperat, trucidante.

Ira subest lacrimis, miseratio non caret ira,
Alterutrum videas ut sit in alterutro.

LVI.

Quin & in congressu duorum impari, uno vincente
alterum, lacrima de cordis vibratione assultu manant,
idq; experitur in se unusquisq; τῶν ἐμπαδῶς ἔχόντων. Ut
cum desperatione spes bona confligit & superat: &
cum in priuignis ad nouerca tumultum flentibus, &
heredibus diuitum, ἢ πρέπορι & sine decori atq; officii
ratio intestinum gaudium euincit: de quibus iam o-
lim iactatus iocus est à Publio: Heredis fletus sub per-
sona risus est, aut, ut Agellius citat in Noctibus At-
ticis, Risus personatus.

LVII.

Quales quales autem & cuiuscunq; generis fuerint
motus isti, quibus cor & unà cerebrum fons lacri-
marum perturbatur, elicere lacrimas vix aut omni-
nò non poterunt, nisi vehementes sint concitatiue, atq;
impetu quodam irruant.

Sed

LVIII.

Sed & adiuncta iisdem esse debet spes, & προσδοκία
 ἢ μέλλουσα, imprimis autem, & quidem perpetuo, ἢ ἰνὰ
 σπλαχνία, qua quis serio caritatis sensu, ex sua ipsius ac
 propria, vel alterius infelicitate mouetur, siue ea praesto
 sit & praeforibus, siue à tergo immineat, siue iamdu-
 dum etiam praeteruolarit: quae virtus, ut hominis pro-
 pria, ita excellenti, sed minus usitato nomine à quo-
 dam ἀνδρωπία indigitata est.

LIX.

Vt enim rationis exortia metipsa quoque doleant:
 tamen neque σπλάγχνα δικτυμῶν habent, neque, ut Plinius lo-
 quitur, illae lacrimae misericordiae in naturam eorum
 cadunt, quippe quae fluere absque διανοία nequeant, altius
 reputante acerbitatem casus, eamque conferente atque
 accommodante ad respectum meritorum, aut digni-
 tatis vel propriae, vel eius, quem casus iste affligit.

LX

Haec et si scimus plerisque visum iri praeter histori-
 cam fidem, vera tamen sunt, & ita fieri constat. Quod
 si, ut Alexandri fert opinio, aut à spiritu, qui per angos-
 tem affectus est, aut à meatuum propè oculos spissi-
 tudine

tudine exprimeretur, vel oculorum, vel qui in proximi-
mis cerebri ductibus continetur humor, na in mœsticia
& dolore nimis citò, neq; magna cum allevatione la-
crima deficerent.

LXI.

Verùm quemadmodum cieatur cerebrum, & ad
profundendum lacrimas, vel minimo puncto tempo-
ris, à corde ceu instigetur, in eo verò caligat, ac tantum
non cecutit acies humani ingenii, quamlibet alioqui
perspicax, submittens imbecillitatem captus sui maie-
stati numinis, nihil non optimè dispensantis, licet in
caussarum indagine mens adhaerescat: sicut neq; dum
ipsi explorata est planè mirifica illa sympathia, et con-
sensus harmonicus cordis cum cerebro, & proclivitas
vnius ad obsequium alterius.

LXII.

Neq; enim pusillus ille Vesalij nervulus curioso
indagatori facere satis potest: neq; πλέγμα & cohors
nervorum sanè quàm numerosa, quam primus obser-
navit Fallopius, Anatomia proceribus approbatur:
neq; de κοινωνία vasorum, vel ultro citroq; reciprocanti-
um spirituum: neq; deniq; de συζυγία aut συμπνοία uniuers-
si corporis, consentiens, conspirans, continuat aq; cogna-
tio principum illarum partium, deduci posse videtur.

Ast

LXIII.

Ast ne de eo quidem *πισυς* habemus, in quo cardo
 vertitur totius argumenti, quo de agim9 in presentia,
 nempe cur ex cunctis animantibus homini tantum
 vere illa lacrima, quarum thesis 59 meminit, quemad-
 modum *ἔ* risus, data sint. Quare causam à nobis
 sciscitanti, quod respondeamus aliud non est, quàm
 quod olim in scholis curiosius percuntanti, quo pacto
 nix existeret, respondisse quendam ferunt: quia DEVS
 sic vellet, hæc scilicet verba ingenii candidiq; animi,
 bona fide pignori relinquentem, cum debitum non pos-
 set persolvere. Non enim aliunde erui posse causa la-
 crimarum, ut et risus in hominibus videtur, quàm ex
 potestate quam in corpus habet anima.

LXIII.

In ingentibus subitisq; *ἔ* ex improvise inciden-
 tibus animorum consternationibus, *ἢ τοῖς πανικοῖς*, id
 est, lymphaticis paucibus, *ἔ* ubi malorum libera-
 tioni planè iam desperatum est, ideo nihil lacrimarum
 prodit, quod cor repentino confertiq; recursum caloris
 vitalis spirituumq; velut attonitum fatiscat, tum eti-
 am obrigescat cerebrum, *ἔ* humores in eo velut gelu-
 durati consistant, idemq; prorsus accidat homini, quod
 prehenso ab eo affecti cerebri symptomate, quod *ἡστόχορ*

Ἐκκατάλιψιν nominant, non aliter constupescenti, quam
qui Iouis ignibus ictus vivit, Ἐκκατάλιψιν est vita nescius ipse
sua. Graeci ἐκπετυφωμένοι καὶ ἐμβεβροτημένοι dicunt.

LXV.

Quò pertinent authorum illa: Vt Synesij consti-
tutione altera: τὸ δακρύειν εἶναι τῶν μεγάλων τῶν σωτηριῶν κακῶν
ἐκπλαγύντας ἐπέλιπε: *Lacrime nonnullos ad miseriarum
magnitudinem attonitos defecere.* Apud Herodo-
tum in Thalia, cum Psammenitus ad mortem duci
filium vidisset, tacitus sedit, vultu humi defixo: cum
verò de amicis inopem quendam, illacrimans caput
manu tutudit. *Quæsitus causam respondit,* τὸ μὲν τῶν
ἐταίρων πάθος ἄξιον εἶναι δακρύων: τὰ δὲ οἰκῆια εἶναι μέγιστα κακὰ, ἢ ὡς ἐὰν ἀνα-
κλαίειν, *Amici calamitatem lacrimis posse significari:
at mala domestica lacrimis esse maiora: hoc innuens,
quod est in 2. Rhetoric. cap. 8. Aristotelis (ubi ad A-
masin illa refert) ἐκείνο μὲν ἐλαεινόν, τὸ δὲ δεινόν: illud misera-
bile esse, hoc verò atrox ἔστιν ἄριστον, hoc est, ut Philoso-
phus hoc posterius explicat, ἐκκερασμένοι τῶν ἐλέων. Leues cura,
inquit Seneca, loquuntur, ingentes stupent. Nimis ἐλό-
πικον Niobe ποῆτις fingitur lapidea, propter æternum
credo in luctu silentium.*

LXVI.

*Etsi autem animorum perturbationes de genere
eorum*

eorum non sunt, qua dicuntur ^{ἰφίμια} id est, in nostra
voluntatis sita liberate, natura legibus non imperio vo-
luntatis subiecta, quo nomine ^{λύπαι} dicta sunt Demo-
crito ^{ἁδ' ἐπὶ τοῖς} illas tamen nunc exasperat, nunc ^{τὸ σφοδρὸν}
earum reprimit cohibetq; mens consideratione cir-
cumstantiarum: Et ubi ultra citraue modum se inci-
tando peccant, in gyrum ducens sibi audientes obtem-
perantesq; reddit, Et ad mediocritatem reuocat, un-
de signuntur postea <sup>ἀρεταὶ ἡδοναὶ, ἐλλείψεως ἢ ὑπερβολῆς μεσότη-
τες οὖσαι.</sup>

LXVII.

Similiter lacrimis qua ciuntur à motibus animo-
rum, moderari mens potest, Et vel ijs sese dedere mu-
liebriterq; indulgere, vel ab ijsdem sibi temperare, mo-
dò suspendere, modò renouare, pro conditione Et sen-
su affectionis cerebro à corde communicata atq; im-
pressa: ut hoc etiam iure lacrima ^{προαιρέτως} sint Et ap-
pellari debeant.

LXVIII.

Et quod est amplius, ne tùm quidem ^{προαιρέτως} no-
men lacrimis potest abnegari, quando pro ^{βαλίσσει} ea ac-
cipitur à quibusdam, Et voluntatem indicat: quàm
rectè id fiat, nunc quidem nihil moramur, et si philoso-
phum

phum inter ambo illa distinguere nos minimè latet.
Quid est enim quæso προαιρετικώτερον, aut perinde βαλιτόν
atq; affectatum illud ac nimis exquisitum lacrimarū
genus in gnatonibus, et Mimis ἢ δολόγοις, meretricibus,
ac præficis, mercede qua conductæ flent alieno in fune-
re, idq; venali quadam misericordia, & in genere mu-
lierum uniuerso, quod δεινῶδες est ἢ εὐλόδελωρον? quibus ni-
mirū non modo corda ita assuefacta sunt sua, ut affe-
ctus quoslibet suo sibi arbitrato induere, et more histri-
onis vultu representare possint: sed & oculi ad flendū
longo usu quasi condocefacti, atq; omninò eruditi, siue
ad assentandum, siue ad struendū aliis insidias, siue ad
aucupandum amorem, mercedem, aut alia id genus.

LXIX

Cū apud Homerum videt Vlysses Penelopen
deflere fata sui mariti, quem ignorabat assidere sibi,
reprimit se ac δόλω δάκρυα κεύθει, id est, lacrimas astu occu-
lit: de quo pronunciat Plutarchus in comment. de
virtute morali, quod habuerit καρδίκοον τῆς κρίσεως, καὶ τὸ
πρῶμα, ἢ τὸ αἷμα, ἢ τὸ δάκρυον, id est, spiritum, sanguinem
& lacrimas rationis dicto audientes.

LXX.

In lacrimas proni sunt, seseq; lamentis dedunt,
quicumq; è viris animos gerunt muliebres, ἀναυδοί ap-
pellati

pellati, & puerorum etas neq₃ dum potis τῶ θυμοσδῆ im-
peritare: adhaec corporis constitutione praediti tenera,
mollis atq₃ effeminata, cerebro udo humectatq₃ & lan-
guido, dediti Veneri & ingluuiei, εὐσπλαγχοί. & ad mi-
serendum proclives, generosi secundum prouerbium,
quod ad Zenodotum refertur, & citatur ab Eusta-
thio: Ἰλια. α. ἀγαθοὶ ἀπὸ δ' ἀκρῶς ἀνδρείοι. Item natura distorti
ac peruersi, quoties eos spebus eludi frustrariq₃ suis con-
tingit: εὐφαντασίωτοι qui ingenuè ingenioseq₃ concipiunt
imagines rerum absentium, animoq₃ representant suo,
in affectibus longè potentissimi. Deniq₃ ἀκρόχολοι ἢ ἀψί-
χολοι temperamento corporis calidiore & humidiorē,
quibus etsi ira subito concipitur, satis uehemens illa:
iustis tamen ad sui vindictam destituti armis, neq₃
ferre eam, neq₃ concoquere queunt, aestimationemq₃ in-
iuriæ fletu mulierum more eluunt, uel minimis pertur-
bationibus succumbentes.

LXXI.

Ἀδ' ἀκρῶς sunt, quibus πόροι δ' ἀκρῶς πόροι per angusti sunt
atq₃ impediti, angulorum caruncula supra modum in-
creuit, ita ut arctet meatus, cerebrum pumice aridi-
us est: Qui item ἀλυκοί sunt indolentes, ἀποπληκτοί siue stu-
pidi ἢ ἀνοήδοιτοί horridi & rigidi, naturaq₃ immites &
feri ἢ δυσγενεῖς: & inter τοὺς ὀξύθυμοις temperamento pra-
E diti

ditu calido & sicco, quibus inest τὸ δὲ σφοδρὸν ἐκείνο καὶ δίκαιον
πυρρον πρὸς ὄφθαλμῶν, quibus bilis in nasum concitur, quiq; in
fermento toti sunt. Nam horum scintillantes oculi
vice lacrimarum ignem spirant.

LXXII.

Sed & aliunde, quàm ab efficientibus causis, lacri-
marum differentia desumi possunt. Ac primum qui-
dem οὐσία τοῦ discrimen parit: alia namq; tenues sunt,
alia crassa, alia mediocres, pro natura humorum et ca-
loris, serum ab ijs secernentis, demenso, foraminumq;
efferentium angustia vel laxitate.

LXXIII.

Deinde Qualitas, quam tactus apprehendit. Hinc
quaedam sunt calida, quaedam frigida: illa vincentis,
hae contra debilitati caloris argumentum sunt. τὸ γὰρ
ἀπεπρωρ πυρρὸν. τὸ δὲ ὑπερμυρρὸν θερμὸν. Frigida sunt eorum, qui
valetudine oculorum laborant, & moribundorum.
Calida tam ridentium, quàm mœrentium, et si, qui cu-
tis in facie respectu eas metiuntur, secus de lacrimis ri-
dentium pronunciare solent, quibus sensus iudicio fri-
gida censentur, perinde ut lotia τῶν θερμολατρῶν τῶν

LXXIII.

Tertiò Quantitas. Vbertas quidem lacrimarum
provenit ab ichorum, & materia potulenta, cum in
venis

venis uniuersi, tum in cerebro redundantis copia, & à caussa tam foris oculum urgentis, quam intus conpercellentis uehementia. Quibus suffragatur spiramentorum expedita amplitudo, & caro τῆς ἑγκανθίδος & τομφωδεσέγα, vel omnino deficiens. Contra parcius fluunt, ac citius inarescunt, ubi secus illa se habuerint.

LXXV.

De sapore lacrimarum quaestio est apud Plutarchum in eo libello, quo euentuum nonnullorum rationes promuntur naturales: cur nimirum suum agrestium lacrima dulcis sit, ceruorum contra salsa & improba, dum capiuntur. Apponitur caussa, frigus in ceruo, calor in apro.

LXXVI.

Cuius lectionis veritas posset alicui suspecta uideri, nisi author idem verbis iisdem repeteret τ. σημποσιακῶν Probl. 2. atq; obstaret nobis Aristotelis Illud in 4 ἑγκυκλίῳ πρὸς ἑλκμάτων: (etsi in his tanquam ἑξωτερικῶν λόγῳ probabilius quam limatius, magisq; ad vulgarem popularemq; sensum accommodatè disputat) Quae incocta sunt, inquit, sapes habent deteriores, hoc est, aut acidiores, aut saliores, aut amariores: contra quae concocta maturaq; sunt, dulces aut minus insuaves.

E 2

Ete-

LXXVII.

Etenim in animantibus, quæ πρεσβυτερα ἢ νεωτέρα, & velut aper animosa sunt, ut excrementa reliqua calida sunt, salsa & amara: ita & lacrimæ, quæ tanquam reliquæ sunt humoris serosi, tenui bile perfusi.

LXXVIII.

Ideo Scaliger, quo nemo ferè post Aristoteles in docendo edisserendoq; subtilior est, nemo argutior, commentario in libros de plantis, qui Aristotelis nomine proscripti sunt hætenus, lectionem istam ausus fuit censoria quadam notatione mutare in sententiam contrariam: cervi, inquit, lacrimam dulcem esse, apri e contrario salsam, Plutarchus scribit

LXXIX.

Cælius etsi 12 lect. antiq. cap. 5. ad limandam veritatem interpretatione utitur satis commoda & nequaquam callida: postea tamen lib. 30. cap. 1. nimis abditum hoc esse, & ab intellectu devium, inq; nature maiestate reconditum latere fatetur, quod ingeniorum solertia nondum satis videatur excussisse.

LXXX.

Nos qui asserere antiqua malumus, quàm mucronem ijs admouere styli censorij, per cervi lacrimam existimamus propriè sic dictam in brutis lacrimam à
Plutar

Plutarcho non innui, (omnis enim salsa est, & tam
aprugna, quam ceruina) sed ^{λίμω} potius, cui natura
proxime subter oculo oblongum folliculum, osse ma-
xilla illic debiscente, affabre in cervis machinata est, in
quo viscedine coagulata sua colligi queat, unde etiam
eruntur, spirans initio ^{ῥομωδὲς} & propemodum ut suum
ingulorum tergora, dum setæ diripiuntur, superfusa
feruente aqua. Processu temporis ^{εὐωδία} acquirit, adeo
pertinacem, ut totum septennium illibata possit asser-
uari, quod de periclitatione Ioh. Langij nobis liquet.

LXXXI.

Salsior ea est in fugace ceruo, propter implicata
sordium strigmenta, illuviem sudoris, & ^{λεπίδας} cu-
ticula, atq; pilos, quorum radices viginis acrimonia
exest atq; corrumpit. Apri contra, ubi in venatu ex-
canduerit & exarserit in furorem, dulcior est, eò quòd
^{ωρίτωμα πῆς ἡμιπέπρωτος} (ita ex Galeno supra ^{λίμω} de-
finimus) exquisitius percoquatur, à plurimo feruore
raptim se ad oculos promente.

LXXXII.

Quod in orient alibus terrarum tractibus, maximè
verò in Persia, cervis circa annum etatis centesimum,
ad canthum oculi perhibetur accrescere ipsis ossibus,
atq; in os protuberans concrescere ea duritie, qua cornu

superet, insigni nitore fulvi coloris, non sine vestigijs
atriorum venularum, insuper tanta leuitate, ut tactu
eludat, id nimirum ἀποιορ est, neq; sensum afficit, ac ne
tentat quidem, & à quibusdam pro lapide putatur,
quem gentilitio nomine Albezabar appellarunt, haud
scio quàm rectè, inquiriturq; venatoribus admodum
studiosè, contra quæuis venena amuletum presenta-
neum.

LXXXIII.

Auicennas aliud genus lacrimarum natium vo-
cat, quasi insitum nobis & congenitum, et ab ipso iam
ortu acceptum: ut cum caruncula angulorum aut de-
est à natura, aut paullo nimium exigua est: aliud ac-
cidentale, aduentitium, temporeq; in nobis iam editis,
extrinsecus acquisitum. Accidentaliū rursum
aliae continuæ sunt, quibus similiter causam præbent
defectus ἐνκαυθιδι, aut deminutio eiusdem ex admotu
medicamentorum acrium, aut sectione τῆς πηγυρίου siue
unguis perperam administrata. Alia interpolata,
cum vel sine morbo, & quæ sequuntur debilitatem
τῆς καθελκῆς aut ἀλλοιωτικῆς δυνάμεως tam cerebri, quàm ocu-
lorum: vel alias quascunq; causas.

LXXXIII.

Signa diagnostica sunt oculorum fluentium siue
lacrimantium, grauitas capitis, & cerebri nimium
onusti

onusti annexus, gestientis sese à superfluente materia
crebriore sternutatione exonerare.

LXXXV.

Per autem multum refert scire, num à venis quid
mittatur, & à quibus. Si enim ea aliquid contule-
rint, quæ intra calvariã & cutem sunt, adest ten-
sio cutis cum pruritu quodam atq; lancinatu, si præ-
sertim humor sit acrimoniæ particeps: & pilorum de-
fluuium: Sin reliquæ, quæ intra caluam sunt, nares, in-
tus pruriunt atq; palatum.

LXXXVI.

Tam viscerum, quàm partium propter oculos sit-
tarum lesionem produunt deprauata dispositio, & do-
loris affligentis sensus.

LXXXVII.

Lacrimas nativas negat Auicennas vlla adiu-
uari ope posse. Est & Celso superuacua curatio in
ijs, qui ab infantibus id vitium habent, necessariò
mansurum, ad mortis usq; diem. Prius tamen
quàm unà cum ætate adoleuerit, aut confirmatum
sit, parère remedijs solet, ut in puerulis. Ideo Auicen-
næ, quasi oblito sui, paullo post dicuntur difficiles
curatu.

Sed

LXXXVIII.

Sed & illarum curationi desperandum est, quæ
 profluunt δι' ἀγγείων, aut (ut Philothens velut interpre-
 tando illa alibi loquitur) διὰ ἐχάτω ἀτονίᾳ τῆς καθεύκοντος δυνά-
 μεως, insit & non solum cerebro, sed & ἐγκοῦδιδι, ipsius oculi
 substantiæ, & horum musculis: quod in acutis morbis
 est ὀλέθριον τε καὶ θανατῶδες, id est, marcescentis vitæ indi-
 cium: cuiusmodi lacrimæ mortem proximè antece-
 dunt, quemadmodum sudores gelidi, è collo & capite.

LXXXIX.

Lacrimæ χροιώτεροι curantur difficilimè, siquidem
 humor annorum decursu sensim fit acrior, erosq; com-
 muni sinu aliò cuniculum agit, ac tandem in fistulam
 abit.

XC.

Facilius curantur lacrimæ, quas sustinet humor ve-
 narum & arteriarum extra calvariā, quam quæ fo-
 ventur ab humore venarum internarum: Illæ enim
 statim obuiæ sunt: hæ intus reconditæ, & minus accessæ
 medicamentis.

XCI.

Lacrimæ in febris acutis, magis autem arden-
 tibus, aliæ cum, aliæ sine voluntate profluunt: illis
 quidem nihil absurdi malivæ presagitur, nisi quod ab
 vberioribus dolor interdum capiti infertur, à prepar-
 cis

cis immodica cerebri siccitas arguitur: Haec contra
παράφύσιον quidem sunt, sed dissimiliter. Aut enim cæ-
tera signa non pessimè se habent, & virtus sibi ipsa
etiamnum constat, expectaturq; sanguinis è naribus
eruptio, circa statum morbi, antegressis coctionis signis:
aut reliqua φλάσσωσ ἢ ὀλεθρίως se habent, & mors præ fori-
bus est, ob supra indicatam causam.

X CII.

Frigida lacrima semper mala sunt, at verò in acutis
febribus prorsus exitiosa, utpote quæ presagiunt, πῶ-
τὰ σιγῆν ἀκόρια διοικῆσαι φύσιον (Hippocrates ἐμφυτοῦ θεσμοῦ no-
minat) aut iam modo exstingui omnino, aut brevi post
exstinctum irj. Sed & calida in acutis mala, ob calo-
ris colliquantis in cerebro incendium.

X CIII.

Similiter mali aliquid perpetuò denunciant, quas
in mœrore intus cohiberi contingit tam cordi quàm
cerebro: illi quidem ex retenta fuligine, calori spiriti-
busq; vitalibus longè infestissima: huic verò, quoniam
metus est, ne humor in ventriculos expressus repenti-
no sit exitio, conculcans spiritus, animaq; functiones
pessundans perimensq;.

X CIIII.

Nimis quàm salsa lacrima exulcerationem inter-

F

mi na-

minatur, non solum carneo corpori, sed & oculis & palpebris, tum genis etiam, quas delapsu suo perstringunt.

XCIV.

Crassa lacrima, si tenuibus succedant, signum sunt coctionis: si easdem precedant, caloris imbecilli. Tenuis significant angustiam meatuum, frigidam intemperiem, & morbi diuturnitatem.

XCVI.

Nimis ubertim profusa lacrima dolorem capitis indicant, vel presentem iam, vel impendentem. Et si autem copiosa lacrima inter initia oculos turgidos, seq̄ ipsi maiores reddere videntur: diuturniore tamen mora eosdem extenuant, & ad tabem deducunt, usq̄ adeo debilitantes eos procubitu suo, ut alimentum conficere suum amplius nequeant, immo *ἰκμάδα* iam confecti alimenti secum euellentes atq̄ eripientes.

CVRATIO.

XCVII.

Lacrima *κατὰ φύσιν*, qualis nunc quidem ea est, (sunt enim lacrima *ἰδίωμα φθαρτῆς φύσεως*) operam medentis non desiderant, cum natura ex usu sint; cerebrum nimio aggravatum onere superfluum voluptate quadam alleuent, oculos expurgent, ac simul rigando obun-

obungant: ad hæc cor ipsum liberent tam ab exusta fulgine, quam à tristi doloris sensu, quem exonerat atq; exhaurit in querelas: Vnde poeta illud:

————— Est quædam flere voluptas,

Expletur lacrimis egeriturq; dolor.

Et confirmat experientia, ὡς ἴδὲ δ' ἀνευα τοῖς κακῶς πεπορδοσὶ: rursus vi coercitas lacrimas, & coactum inter præcordia dolorem, consequi plerunq; mala ἀνίκασα, mortem deniq; ipsam. Vt enim flama obstructis spiramentis a proprio fumo suffocatur: ita ἡ δίκονομῶσα τὸ ζῶον δ' ὠαμῖς, quæ calori insidet, contabescere solet, nisi excrementa fauillacea, quæ sanguinis ardor commisit, mature seuoentur.

XCVIII.

Quòd sit amen intemperantius profluxerint, una eis potest mederi ratio, παλιῶνιορ φάσμακορ Plutarcho dicta: in ijs quidem qui sunt ἔξω, id est, in populo & Ecclesia Christi non censentur, presidio virtutis, sapientie & institutis atq; preceptis sanioris Philosophiæ, eius inprimis, quæ περὶ βίου καὶ πῶρ πρὸς ἡμᾶς pertractat, & Moralis nuncupata est. In pijs accedit auxili-um Spiritus sancti, in verbo, & per illud efficacis.

A medicis curantur duntaxat lacrima sine voluntate, citraque natura prescriptum erumpentes, & ex his quidem, quae ab aliqua tam internarum, quam externarum causarum originem duxerint, earum ^{ἀποκρίσει} Summotis namque causis, metipsaevanescent atque exarescunt lacrimae, nisi diuturniore mora & actionis vehementia, aliquod sui vestigium in oculo partibusque finitimis reliquerint. C.

Idem iudicium est de ijs, quae viscerum aliarumve partium consensu, aut vi morbi alicuius oculum infestantis, profluunt, sine nec ipsa vim causa induerint, neque rationem habuerint ^{ἢ ἐπιπροσέχουσι} siue urgentioris, hoc est, neque virtuti neque ^{διὰ τὴν ἀνάγκην} obsint. Tum enim methodus contra prescriptum artis invertenda, & ijs vacandum, morbo tantisper non quidem prorsus neglecto, sed saltem praetermisso.

CI

^{ἀποκρίσει} initio opus est lacrimis à venis exterioribus: Quae comitantur deminutionem ^{τῆς ἐπιπροσέχουσι}, eas curant Galenus, Auerrhoës & Rhases, prava tum corporis uniuersi, tum capitis purgatione, & insperione puluerum modicè astringentium, regenerantiumque carnem deficientem. Preparari autem conuenit medicamenta eiusmodi cum aqua decoctionis myrti.

Cate-

CII.

Ceterum ut alibi ἐν τοῖς ἐκκεῖνον δυνάμεις, ita hic quoque respiciendum ad id est, quod ἐστὶ ἐπὶ τὸ πλεῖστον, plerumque & maxima ex parte, accidere usu solet: Creberrimè autem proueniunt lacrimæ ex materia, vel qualitatem adeptæ præter naturam, vel iustum modum naturæ non tenente.

CIII.

Vitia qualitatis varia sunt: sed ex æquo omnia corrigenda profligendaque, rata illa & constante curandi lege per contraria: quæ nimirum dote sua intemperantem calorem lacrimarum moderentur, ferociam coercant, crassitiem incidant ac tenuent, acrimoniam retundant, ne radat vias exulceretive, salsedinem & nitrositatem mitigent, denique cruditatem naturam adiutando emendent.

CIIII.

Utraque materia tam hæc vitiosa, quàm altera illa redundans, non solum è capite, sed vniuerso corpore debito modo ac ordine, perque vias conferentes detrahenda est, & meatus expediendi, quoad morbus & symptoma penitus excindantur: minimè interim neglecta etiam vena sectione, dum modo, quod repugnet, omnino nihil fuerit, & lacrimas vel inflammatio cieat, vel humor foueat in vasis &c.

CV.

Verum cum morbus, unde symptoma hoc dependet,

non in totum factus sit, sed continuè fiat, aut sit $\epsilon\upsilon\tau\epsilon\lambda\epsilon\upsilon\sigma\iota$
 $\gamma\iota\upsilon\epsilon\delta\iota$, providendum ne fiat amplius, quod præstabi-
tur, si capite & cerebro ab onere iam liberatis suo,
& exhaustis reliquijs, non permiserimus in posterum
superuacua inibi congeri atq; exaggerari, cerebrum
& imbecilles oculos non modo roborantes, ut appul-
sum ad se alimentum melius digerant, sed & aduer-
sus novam alluvie[m] probè munientes.

CVI

Cerebrum roborant, pristinaq; reddunt valetu-
dini, qua familiari dote sua ei privatim & egregiè
iuvando destinata esse creduntur, tam intrò assumta,
quàm foris admota: ea unicuiq; lapsa temperies ce-
rebri præscribet.

CVII.

Omne ferunt punctum in enervatis oculis in-
staurandis, atq; confirmandis, auxilia $\mu\epsilon\tau\epsilon\gamma\iota\alpha\varsigma\ \sigma\upsilon\phi\epsilon\omega\varsigma\ \kappa\alpha\iota$
 $\phi\upsilon\sigma\epsilon\omega\varsigma\ \acute{\alpha}\delta\eta\kappa\tau\omicron\iota\acute{\alpha}\tau\eta\varsigma$ participia, & quidem forma pulve-
rum tenuitate atomis non absimilium, eò quòd alti-
us impingantur, & combibant humores, impetumq;
remorentur ac sistant.

Com-

CVIII.

Compertum est inter auxilia ἀποδοχῆς ἡνιῶν vini la-
 tice (qui est vinum igni eliquatum, vulgò aqua ar-
 dens dicta) nullum præstantius esse, ad exiccandas
 eas lacrimas, quæ ab impendiò frigido humidoq; ce-
 rebro primordium ducunt, siue capiti applicetur, siue
 eo lacrimalia identidem de die eluantur.

CIX.

Per autem difficile est, haud scio an non pror-
 sus ἀδύνατον, ut caput (quod & intrinsicis causis si-
 ue iniurijs maxime obnoxium est, & totius corpo-
 ris velut καπνοδοχῆος, siue fumarium) diu saltem, ne-
 dum penitus mundum sit atq; permaneat. Idcirco
 duæ aliæ nascuntur ἐνδείξεις δευτερεύουσαι: quarum una, il-
 luuiæ per oculos ferri solita, aliorsum auersa distra-
 hitur: Altera saluus deductus materia intercipitur.

CX.

Auersio variat pro materia conditione atq; incli-
 natione, tum situs partium opportunitate. Eit autem
 bifariam:

bifariam, aliàs ἀντιπάσαι, aliàs παροχετεύσαι: Illa fluentem
adhuc humorem in diuersum aut contrarium reuo-
camus, inhibito eius cursu: hac impactum, & in egra
parte iam modo consistentem deriuamus in loca finiti-
ma.

CXI.

In censu τῶν ἀντισπασικῶν βοηθημάτων numerantur alui
intestinorumq; diluua, lotiones pedum, balnea tam
aërea, quam aquæ ieiuno instituta corpore ad sudatio-
nes assas & præhumidas, & ad utentis arbitrium
temperata: Vsus cucurbitarum cum vel sine ferro,
vincula iniecta artubus, frictions deorsum successi-
uè & quasi membratim procurata, moderandumq;
inter hæc, ut vires conseruentur.

CXII.

παροχετεύσαι inseruiunt apophlegmatismi, vel mansus
& ἀνακοχυλισμοί siue γαστραγισμάτια, oris item collutiones,
et id genus alia, quæ non longo intervallo, sed via breuif-
sima per palatum supervacua detrahunt. Sunt qui &
ἐξήνους utantur, immisis in nares haustisue: quibus si
meo arbitratu liceat, supersedendum potius, cum eo-
rum ductu humores ad oculos appellantur: aut in na-
res haurienda sunt capite resupino, ut mox per sum-
ma palati in fauces relabantur.

Quod

CXIII.

Quòd si malum peruicacius fuerit, neq; paruerit his-
 ce auxilijs, prauitate iam duratū sua inueteratumq;
 tum deueniendum ad ἔκτατα illa, ceu sunt, cauteria, aut
 temporibus impressa, singula singulis, ut in lacrimis
 ῥοιωτάτοις: aut ceruici: aut eo in loco ῥεβέρματι, ubi
 sutura coronali veruculata altera ad perpendiculum
 incidit, quem signat medius digitus manus, radici
 frontis ad summum narium insistentis. Dein fon-
 tanella recentium, interstitio duorum musculorum
 contiguorum in brachijs extrinsecus impacta, pal-
 mari infra alas spacio. Tum παρακέντησις, qua cutis
 ad cauum occipitij unā cum carne, seu digitis, seu for-
 cipe prehensa, acu pungitur, ad traijciendum filum
 sericum. In quorum censu habenda ἔσ' ἀμυληκὰ omnis
 generis, vesicas, ulcuscula ἔ' crustas in cute molien-
 tia, in collo ἔ' ponē aures.

CXIII.

Materia intercipitur, si via aditusq; ad cerebrum
 ἔ' oculos intercludatur, quod intus fit ope eorum, qua-
 tum tenues expirationes, tum fluxiones inhibent.
 Fronti ἔ' temporibus conferunt sistentia, ἔ' quibus
 ἰ σὺφρα ποιότης eximie inest: a quibus, siquidem voto
 G non

non responderint, descendendum ad venarum sectionem retrò aures positarum.

CXV.

Est ubi lacrimarum materia prorsus venenata est, & maligna atq; perniciosa, ut in lue venerea, & variolis, natura corruptos humores sua quadam vi ad oculos relegante: Hic ergo pernicies retrò agenda non est, sed cauendum solum oculis, ne quid detrimenti ex humoris virosi præterlapsu capiant: Illic contra goniæ eiusdem inhibenda protinus omni studio, ob præsentaneum discrimen, quod visui inde imminet. Proin eorum usu interdicens aegris tum est, quæ ad cutim pellunt, ut Guaiaci & Pali sancti à Guaiaco distincti, Sarsæ parillæ & radicis Chinarum.

Errata.

Thesi 4 lege: Humor ipse Platoni	Ibid: pro mniū omnium.
39. palatine	55. trucidante,
68. gnathonibus	93. contingit,

VITÆBERGÆ

Excudebat Zacharias Lehman
anno Iesu Christi,

M. D. LXXXI.

EXCELSIOR
VITAE
EXCELSIOR
ANNO DOMINI
M. D. LXXII
EXCELSIOR

Q 4077 a

ULB Halle

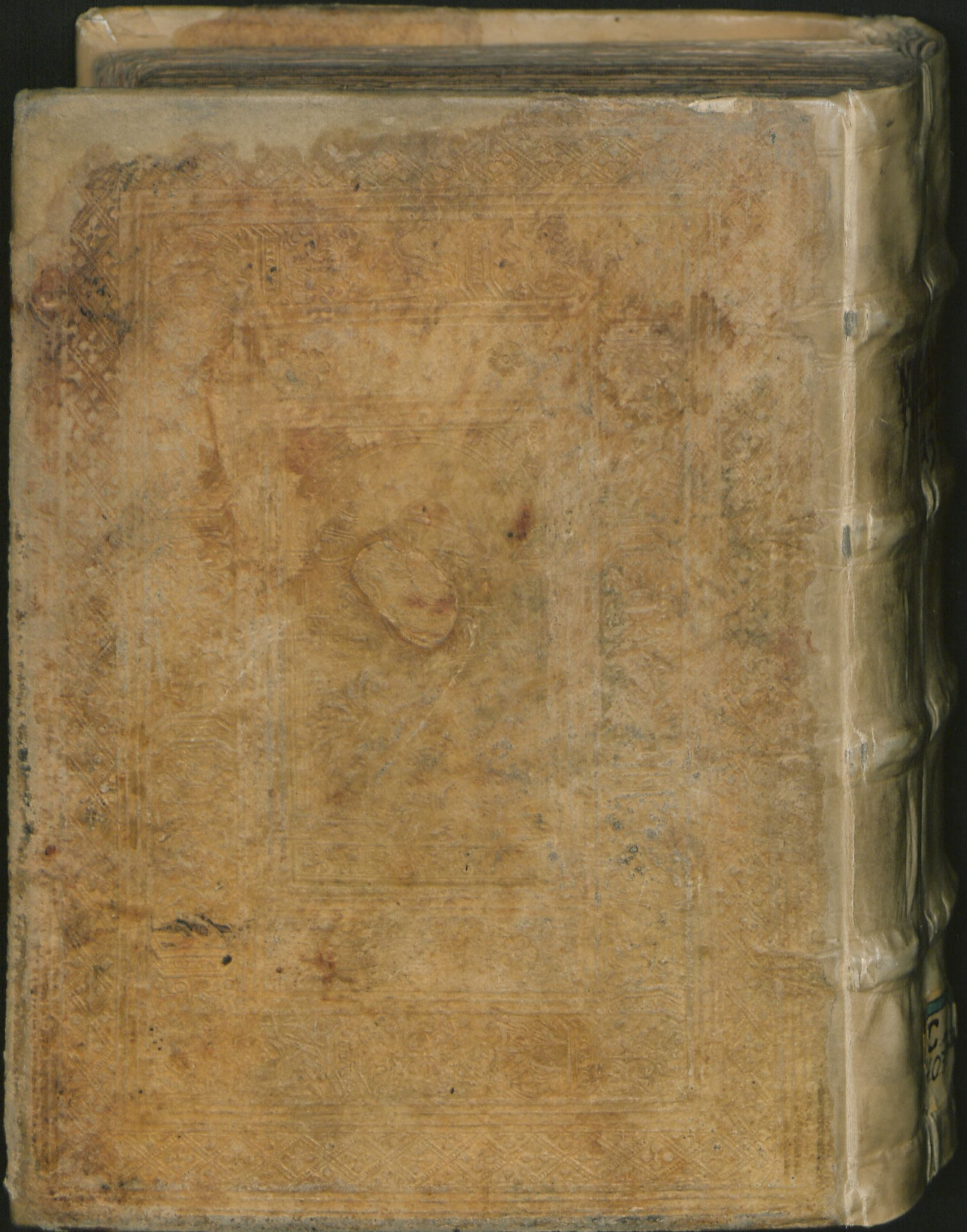
3

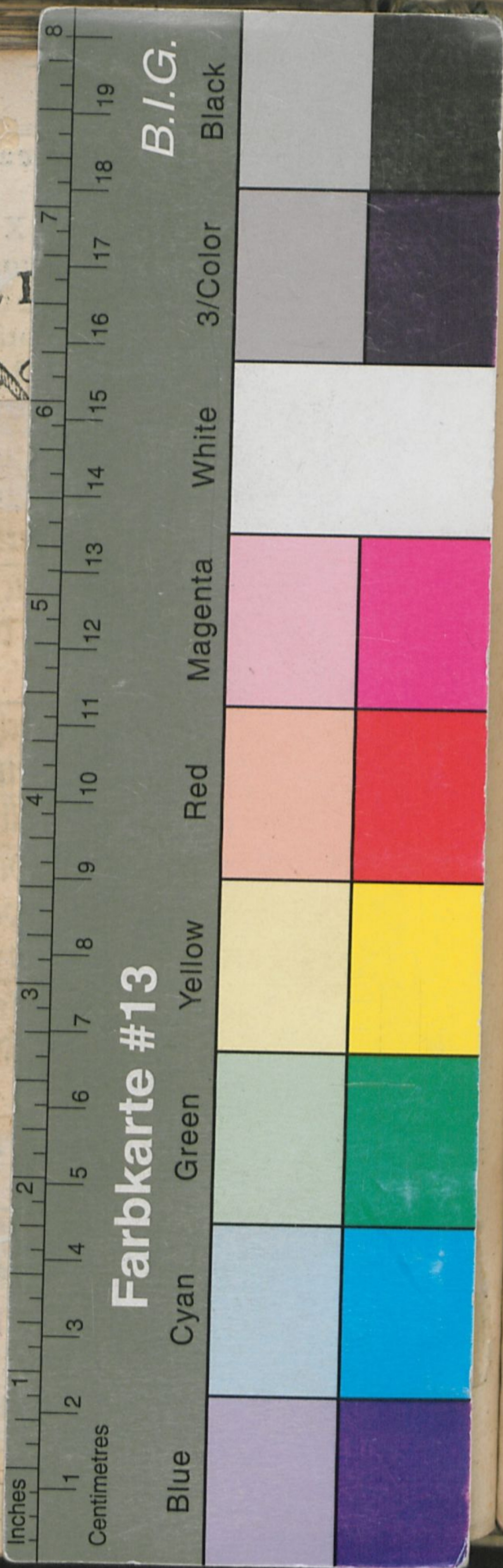
002 186 144

55-

DE LACRIMIS

PRÆSIDE
SALOMONE ALBERTO NORIBERGENSI
MEDICINÆ DOCTORE
ET PROFESSORE EIVS PVBL.

Disputabit

M. MICHAELVS HENIG DRES-
densis;

Testimonium profectus sui in doctrina & vsu artis me-
dicæ accepturus,

Die Nouembris xvii. in lectorio Collegii Maioris
mane hora vii.

VITÆBERGÆ

41)